

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Zrt. /Szeged/ felperesnek a Gazdasági Versenyhivatal /Budapest/ alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Ítéltábla 2008. szeptember 17. napján kelt 2.Kf.27.009/2005/6. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.009/2008/6. számú ítéletét hatályában fenntartja. Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 10.000 /tízezer/ forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak - külön felhívásra - 36.000 /harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes versenytanácsa a 2002. szeptember 17-én meghozott Vj-176/2001/25. számú határozatában megállapította, hogy az alperes visszaélt gazdasági erőfölényes helyzetével, megtiltotta, hogy az alperes a határozatban rögzített magatartásokat a jövőben is folytassa, ezzel együtt 45 millió Ft bírságot szabott ki, és kötelezte az alperest, hogy azt - a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül - fizesse meg.

Az alperesi határozat szerint a felperes magatartásával megakadályozta, illetve indokolatlanul megnehezítette

alternatív szereplők belépését a közvilágítási piacra. A felperes ugyanis egyrészt a közvilágításkor korszerűsítéséhez kapcsolódó kivitelezési tervek jóváhagyását - a műszaki biztonsági szempontokon túl - tulajdonosi, üzemeltetési kérdésekben való megegyezéshez is kötötte, másrészt a közvilágítás-korszerűsítés kivitelezéséhez csak akkor járult hozzá, ha a KÖZVIL Rt. megvásárolja tőle a leszerelésre kerülő lámpatesteket.

Gazdasági erőfölénnyel való visszaélést valósított meg a felperes harmadrészt azáltal, hogy a korszerűsített közvilágítás-szolgáltatás nyújtásához szükséges szerződések megkötését indokolatlanul hátráltatta, valamint negyedrészt azzal, hogy azokkal az önkormányzatokkal, ahol a felperes végzi a közvilágítás korszerűsítését, az általánostól eltérő, kedvező feltételekkel vállalta a villamos energia szolgáltatását és a hibaelhárítást. Ezt nem nyújtotta azon települési önkormányzatoknak, amelyek más vállalkozást bíztak meg közvilágításuk korszerűsítésével.

A felperes végül ötödészt egyes önkormányzatokkal olyan hosszú távú, teljes körű közvilágítás-szolgáltatási szerződést kötött, amelyekben kötbér kikötésével megakadályozta, illetve korlátozta a helyi önkormányzatokat abban, hogy feljogosított fogyasztóként mástól is vásárolhassanak közvilágítási célra villamos energiát, mely piaclezáró hatású magatartás volt.

Az alperesi határozat szerint ezen öt magatartással a felperes megsértette a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1995. évi L VII. törvény /a továbbiakban: Tpv./ 21. §-ába foglalt, a gazdasági. erőfölénnyel való visszaélés tilalmát.

Az alperesi határozat indokolása szerint a Tpv. 22. §-ában definiált gazdasági erőfölényes helyzet az érintett piacon fennállt felperes vonatkozásában. Az alperes az érintett piac lehatárolása és vizsgálata során rögzítette, hogy a közvilágítás négy, egymással összekapcsolódó részpiacra osztható, melyek közül az egyik a közvilágítási berendezések létesítését, korszerűsítését jelenti - ez utóbbihoz tartozik a korszerűsítés tervezése és kivitelezése -, további részpiacot jelent a közvilágítási rendszer üzemeltetése, melyhez az aktív és a passzív rendszer üzemeltetése is tartozik harmadikként a karbantartás, míg negyedikként a közvilágításhoz szükséges áramszolgáltatás nyújtása tartozik.

A határozattal szemben a felperes 2002. november 19-én nyújtott be keresetet, melyben előadta, hogy az alperes nem bizonyította a teljes tényállást, ezen belül nem került

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

bizonyításra az, hogy az erőfölény egyáltalán fennállt, és hogy a felperes azzal visszaélt volna.

A bizonyítottság hiányára mutatott rá a kereset a tekintetben is, hogy a korszerűsítési, kivitelezési tervekhez való hozzájárulást a felperes indokolt feltételekhez kötötte, amelyek az iratokból is kiderültek.

A felperes szerint az alperesi határozat iratellenes, a tények és bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésén és téves jogértelmezésen nyugszik. Megítélése szerint sem a szerződések megkötésének hátráltatása, sem pedig a diszkriminatív engedmények megadása nem nyert bizonyítást. Ez utóbbi tekintetében a felperes előadta, hogy az alperes nem csak az engedmények diszkriminatív voltát nem bizonyította határozatában, hanem a különbségeket sem mutatta ki.

Nem tekintette erőfölényes, illetve az erőfölénnyel visszaélést mutató helyzetnek azt, hogy a leszerelt lámpatestek megvásárlásával kapcsolatban feltételeket szabott; álláspontja szerint ő csak a költségek megtérítését igényelte a szerződésekben.

Megítélése szerint a kötbér és a szerződések felmaradására rögzített hosszú időtartam tekintetében az alperes nem bizonyította, hogy e megállapítások, e szerződéses kikötések indokolatlanok lennének; rámutatott emellett a felperes arra, hogy a feljogosított fogyasztó fogalmának használata az akkor még nem hatályos jogszabályokra való hivatkozást valósította meg.

A kereset nyomán a Fővárosi Bíróság 2.K.33.527/2002/22. szám alatti ítéletében az alperes kifogásolt határozatát megváltoztatta és megállapította, hogy a felperes a kötbér kikötésén kívül egyéb jogsértést nem valósított meg; egyidejűleg a bíróság a felperest terhelő bírság összegét 7 millió Ft-ra szállította le.

Az ítéletben a Fővárosi Bíróság rámutatott, hogy az alperesi határozat jogi indokolása konkrétan nevesítve nem jelöli meg, hogy a felperes mely kikötésekkel, a Tpv. 21. §-ának mely pontjába ütközően valósította meg az egyes tényállások szerinti jogsértéseket.

A Fővárosi Bíróság ítélete ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.171/2005/6. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A Fővárosi Ítéltábla egyben elrendelte, hogy a pert az újabb eljárásban az elsőfokú bíróság másik tanácsa tárgyalja.

A Fővárost Ítéltábla - végzése indokolásában - megállapította, hogy az elsőfokú ítélet indokolásából nem derül(t) ki, hogy az alperesi határozat rendelkező részének öt megállapítására vonatkozó felperesi kereset-, illetve alperesi határozatrészből az elsőfokú bíróság mit, és miként értékel; az ellentétes véleményeket, bizonyítékokat hogyan ütköztette, mit fogadott el valónak, és mi alapján döntött. A végzés szerint az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmek nem mindegyikét bírálta el, amely a Pp. 213. § /1/ bekezdésébe ütközése miatt súlyos jogszabálysértésnek minősül.

A Fővárosi Bíróság a lefolytatott újabb eljárás során 19.K.31.115/2006/4. számú ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolásában a Fővárosi Bíróság kifejtette, hogy az alperes az akkor irányadó - az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény a továbbiakban: Áe./ - 26. § /1/ bekezdésében foglalt, a határozathozatalhoz szükséges tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségének mindenben eleget tett. Tényállás-tisztázási és bizonyítási kötelezettség az alperest kizárólag a jogilag releváns tények tekintetében terhelte. Ezeket a tényeket az alperes megvizsgálta, és ennek során bizonyítást nyert, hogy a felperes a vizsgált időszakban a Tpv. 21. §-ába ütköző gazdasági erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartást tanúsított az alternatív szolgáltatóknak a közvilágítás-korszerűsítési piacra való belépése során.

A bíróság megítélése szerint az alperesi határozatban szerepel a döntés indoka, az alkalmazott jogszabályi rendelkezésekre történő hivatkozás is.

A keresetben hivatkozott jogszabálysértések megállapításának hiányában ezért a bíróság a keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melynek nyomán a Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.009/2008/5. szám alatt hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

A Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen rögzítette, és az abból levont jogi következtetése helytálló volt.

A jogerős ítélet abból indult ki, hogy a villamos energiaszolgáltatás piacán a perbeli időben monopol helyzetben lévő felperes meglévő gazdasági erőfölényét a határozatban jelölt közvilágítási részpiacokra átemelte. Ezen részpiacokon tanúsított magatartásának versenyjogi értékelése az alperest határozatból egyértelműen megállapítható volt.

A vizsgált magatartások mögött az alperest határozat közös célt fedezett fel, ezért azokat magatartáshalmazként, magatartás-együttesként értékelte és szankcionálta.

A felperes terhére rótt cselekményről egymástól függetlenül és együttesen is megállapította, hogy azok sértették a Tpvt. 21. §-át.

A jogerős ítélet rögzítette, hogy a 11/1985. /XI. 30./ IPM rendelet mellékletét képező Közvilágítási Szabályzat alapján a közvilágítási kivitelezési tervhez szükséges, a közcélú villamos energiaszolgáltatótól származó előzetes hozzájárulás megtagadása, feltételhez kötése csak műszaki biztonsági szempontoknak való megfelelés tekintetében lehetséges.

Mind a tervjövahagyás, mind a korszerűsítéséhez való hozzájárulás során a jogerős ítélet szerint a felperes az adott területen szakmai kompetenciával rendelkező társaságként járhatott volna csak el, hozzájárulását szakismerete és egyedüli szolgáltatói helyzete indokolta volna, így más irányú, azaz tulajdonosi érdekeit e körben nem érvényesíthette volna.

A jogerős határozat a versenytörvény megsértésének más eseteit is bizonyítottnak és kellően megokoltnak találta.

A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen kérte az ítélet megváltoztatását és annak rögzítését, hogy nem követett el jogsértést.

Másodlagosan kérte a határozat részben megváltoztatását és a bírság összegének mérséklését.

Az indokok között a felperes előadta, hogy - megítélése szerint - a jogerős ítélet nem indokolja meg, hogy magatartása miatt sértette meg a Tpvt. 21. §-át, amennyiben feltételekhez kötötte a villamos energia- szolgáltatói hozzájárulását.

Szintén az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozva állította a felperes, hogy a jogerős ítéletben nem került

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

megindokolásra, hogy a szakvéleményt miért mellőzte a bíróság.

Ismételten rámutatott a felperes arra, hogy a „feljogosított fogyasztó” kifejezés egy - a határozatban vizsgált időszakot követően hatályba lépő - új jogszabály fogalma, elért annak használata, és annak a perbeli felhasználása jogszabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem alapján a jogerős ítélet a 11/1985. /XI. 30./ IPM rendeletbe, a Tpv. 21. §-ába, valamint - az indokolási kötelezettségén megsértésén túl - a Pp. 206. §-ába ütközik.

A felperes felülvizsgálati kérelemben részletesen bemutatta az egyes - a határozat szerint erőfölényes visszaélést megvalósító - tényállásokat.

A felperes hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet nem adja megfelelő indokát annak, hogy a közvilágítási rendelet megsértése miatt eredményezte önmagában a Tpv. 21. §-ának sérelmét is. Erre hivatkozással úgy ítélte meg, hogy a közvilágítás korszerűsítéséhez szükséges kivitelezési tervek jóváhagyásának - a műszaki biztonsági szempontokon túl - tulajdonosi, vagy üzemeltetési szerződésekben való megegyezéshez kötése, illetve a korszerűsítés kivitelezéséhez történő hozzájárulás megadása során nem valósult meg jogszabálysértés.

A harmadik tényállásként rögzített - a közvilágítás-szolgáltatás nyújtásához szükséges szerződések megkötését indokolatlanul hátráltató - felperesi magatartás tekintetében is nyilvánvalóan okszerűtlennek tartotta a jogerős ítéletet.

Önmagában az a tény, hogy a felperes három önkormányzat egységes kezelését, illetve egy adott településen (Nyáregyházán) a leszerelt kandeláber-oszlopokkal kapcsolatos vitát a megállapítások feltételeként szabta, nem nyert kellő bizonyítást.

Rámutatott ezen túlmenően a felperes, hogy a diszkriminatív, gazdaságilag indokolatlan előnyök nyújtását a jogerős ítélet nem bizonyította. Megítélése szerint ezek olyan szakkérdések, melyek alátámasztására szerezte be a Fővárosi Bíróság az eljárás korábbi szakaszában a szakvéleményt, melynek mellőzését a jogerős ítélet nem indokolta.

Az ötödik tényállásként megállapított piaclezáró hatású felperesi kötbér-kikötéssel kapcsolatban a felperes előadta, hogy erre nézve a még hatályba nem lépett, feljogosított fogyasztói rendelet szabályait és fogalmait vette alapul a határozat, és a jogerős ítélet rögzítette,

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

hogy a perbeli időszakban a fogyasztók részére még nem volt meg az áramszolgáltatók közötti választás lehetősége; e lehetőség hiányában a szerződés megkötésekor nem lehetett piaclezáró hatású a kötbér alkalmazása. Ez alapján a piaclezáró hatású kötbér-kikötésre vonatkozó ítéleti megállapításokat is megalapozatlannak, tévesnek, és ezért jogszabálysértőnek tartotta.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Tpv. 22. § (1) bekezdése alapján gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

A 22. § (2) bekezdése szerint a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli, a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását; az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását. Gazdasági erőfölényben lehet egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen. Az érintett piac meghatározása (Tpv. 14.§) során a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell eljárni. A földrajzi terület ebből a szempontból az, amelyen kívül a fogyasztó nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.

A Legfelsőbb Bíróság szerint az alperesi határozat e szabályok alkalmazásával, a körülmények gondos és okszerű mérlegelésével állapította meg az érintett piacot. A gazdasági erőfölényes helyzet a Tpv. 22. §-a alapján nem azonos a monopóliummal. Nem sértettek ezért jogszabályt az alperesi határozat és az annak felülvizsgálata nyomán hozott ítéletek akkor, amikor a gazdasági erőfölényes helyzetet egyes közvilágítási részpiacok tekintetében természetes vagy jogi monopólium nélkül is fennállónak tekintették.

A Legfelsőbb Bíróság osztja a Fővárosi Ítéletábla álláspontját a Tpv. 21. §-a értelmezésében. A Tpv. 21. §-ában a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmát generálklauzulával állapítja meg, ami azt jelenti,

Kfv.IV.37.618/2008/4. szám

hogy tilos minden, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés. Az általános tilalomhoz fűzött példálózó jellegű felsorolás („így különösen”) nem jelenti azt, hogy alperes csak a felsorolt magatartások valamelyikébe ütközés esetén állapíthatott volna meg erőfölénnyel való visszaélést. A példálózó felsorolás a jogalkalmazót segítő szabály, azt mutatja meg, hogy az ott felsorolt magatartások bármelyikének megállapítása esetén erőfölénnyel való visszaéléstről van szó. A vizsgált magatartások mögött az alperesi határozat által megállapított közös cél miatt az eljáró bíróságok helyesen tekintették azokat magatartáshalmaznak (magatartás-együttesnek) és ezzel összefüggésben okszerűen mérlegelték a feltárt bizonyítékokat. A Fővárosi Ítéletábla helyesen utalt arra, hogy a Tpvt. 21. § említett jellege nem teszi kötelezővé a jogsértések egyenkénti tételes, a felsorolásban szereplő pontokhoz kötött indokolását. Ezért is megalapozatlan felperes azon hivatkozása, mely szerint az IPM rendeletbe ütközés miatt önmagában nem állapítható meg a Tpvt. megsértése.

Tekintettel arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek a felülvizsgálati kérelemben szereplő jogszabálysértését nem látta megállapíthatónak, azt a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárás költségét a felperes pervesztessége miatt, a Pp. 78. §-a szerint viselni köteles.

A felülvizsgálati eljárásban le nem rótt illetéket az illetékekről szóló 1994. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. §-a alapján állapította meg a Legfelsőbb Bíróság, melyet a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kell a felperesnek megfizetni.

Budapest, 2009. szeptember 9.